

De beslissing van de rechter

Bron: M. de Blois (red.), Grondslagen van het recht: Hoofdpijnen, Den Haag: Boom juridisch 2016, p. 281-282, 286.

4 De beslissing van de rechter

De strafrechter moet op de grondslag van de tenlastelegging en naar aanleiding van het onderzoek ter terechtzitting op een aantal vraagpunten beslissen. Deze vallen uiteen in *formele vragen* en *inhoudelijke vragen*.

1. De formele vragen

De formele vragen gaan vooraf aan de inhoudelijke beoordeling van de zaak. Deze voorvragen (art. 348 Sv) zijn:

1. Is de dagvaarding geldig?
2. Is de rechter bevoegd tot kennisneming van het ten laste gelegde feit?
3. Is de officier van justitie ontvankelijk in zijn vordering?
4. Zijn er redenen voor schorsing van de vervolging?

Als daartoe aanleiding is, zal de rechter een van de volgende beslissingen op deze vragen moeten geven (art. lid 1 349 Sv):

Nietigheid van de dagvaarding

Nietigheid kan bijvoorbeeld worden uitgesproken als in de tenlastelegging de plaats of het tijdstip van de gedraging ontbreekt (art. 261 lid 1 Sv).

Onbevoegdheid van de rechter

De rechter spreekt zijn onbevoegdheid uit als hij volgens de regels van de absolute of relatieve competentie niet bevoegd is om over de zaak te oordelen. De officier van justitie dagvaardt bijvoorbeeld een in Maastricht woonachtige en verblijvende verdachte van een in zijn woonplaats gepleegde diefstal voor de rechtbank in Assen (vergelijk art. 2 Sv).

Niet-ontvankelijkheid van de officier van justitie

Deze beslissing volgt als er een wettelijke of buitenwettelijke vervolgingsuitsluitingsgrond is (zie hoofdstuk 14 en 17).

Schorsing van de vervolging

Schorsing moet bijvoorbeeld worden uitgesproken als de verdachte door een ziekelijke stoornis van zijn geestvermogens niet in staat is de strekking van de tegen hem ingestelde vervolging te begrijpen (art. 16 Sv).

Deze beslissingen zijn einduitspraken. Zij staan echter een nieuwe vervolging voor hetzelfde feit niet in de weg, omdat er nog geen inhoudelijke beslissing is genomen over

het feit waarvan de verdachte wordt beschuldigd. Voor deze niet-inhoudelijke einduitspraken geldt niet de bescherming van het ne bis in idem-beginsel, dat inhoudt dat niemand voor hetzelfde feit meer dan eenmaal vervolgd mag worden (art. 68 Sr).

2. De inhoudelijke vragen

Als de rechter geen einduitspraak doet naar aanleiding van een van de voorvragen, gaat hij over tot de beantwoording van de volgende inhoudelijke vragen (art. 350 Sv):

1. Is bewezen dat het ten laste gelegde feit door de verdachte is begaan? Zo ja, zie vraag 2. Zo nee, vrijspraak.
2. Is het bewezen ten laste gelegde feit een strafbaar feit? Zo ja, zie vraag 3. Zo nee, ontslag van rechtsvervolging.
3. Is de verdachte strafbaar? Zo ja: zie vraag 4. Zo nee, ontslag van rechtsvervolging.
4. Moet er een straf of maatregel worden opgelegd? Zo ja, welke? Zo nee, schuldigverklaring zonder oplegging van straf of maatregel (rechterlijk pardon, art. 9a Sr).

Sommige maatregelen kunnen ook worden opgelegd als de verdachte wordt vrijgesproken of ontslagen van alle rechtsvervolging. Zie verder hoofdstuk 19.

(...)

4.5 Einduitspraken

De beslissingen op de hoofdvragen van artikel 350 Sv (inhoudende vrijspraak, ontslag van rechtsvervolging, oplegging van straf of maatregel of rechterlijk pardon) worden na afloop van het onderzoek op de terechtzitting gedaan, hetzij onmiddellijk, hetzij na een termijn van ten hoogste 14 dagen (art. 345 Sv). Deze uitspraken zijn evenals de rechterlijke beslissingen op de voorvragen (inhoudende nietigheid van de dagvaarding, onbevoegdheid, niet-ontvankelijkheid of schorsing van de vervolging) einduitspraken (art. 138 Sv).

De einduitspraak moet worden neergelegd in een vonnis (van de rechtbank) of in een arrest (van het gerechtshof). Daarin moet de einduitspraak worden gemotiveerd.

Naast einduitspraken bestaan er ook tussenvonnissen, bijvoorbeeld het gelasten van een getuigenverhoor of een deskundigenonderzoek.

(...)